

Handläggare
Magnus Thulin
Telefon: 08-50829938

Till
Kommunstyrelsen

Näringslivspolicy inklusive etableringsstrategi för Stockholms stad

Svar på remiss från Kommunstyrelsen KS 2025/848

Sammanfattning av remissen

Kommunstyrelsen har, i samarbete med ett antal facknämnder och bolag, reviderat stadens näringslivspolicy och tagit fram en etableringsstrategi som bilaga till policyn.

Näringslivspolicyn ska bidra till breddad och fördjupad kunskap om näringslivets förutsättningar så att staden utvecklar arbetssätt, organisation och samverkan för att underlätta för företag att starta, verka och växa i Stockholms samtliga stadsdelsområden. Stockholms stads näringslivspolicy ska vägleda nämnder och bolagsstyrelser i stadens näringslivsarbete, vara ett strategiskt verktyg för att Stockholms stad ska ha ett långsiktigt stabilt och starkt företagsklimat, vara en attraktiv plats för företag och att den tillväxtkraft som finns i staden ska tas tillvara och förstärkas.

Beredning

Kommunstyrelsen har remitterat *Näringslivspolicy inklusive etableringsstrategi för Stockholms stad* till bl.a. Stockholms Stadshus AB, som i sin tur remitterat vidare till dotterbolagen AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Bostadsförmedlingen i Stockholm AB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB), Stockholm Globe Arena Fastigheter AB (SGA Fastigheter), S:t Erik Markutveckling AB, Stockholms Stads Parkerings AB, Stockholms Hamn AB, Stockholm Vatten och Avfall AB, AB Stokab, Kulturhuset Stadsteatern AB, Stockholm Business Region AB (SBR), S:t Erik Försäkrings AB och Mässfastigheter i Stockholm AB samt intressebolaget Stockholm Exergi AB.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB, S:t Erik Försäkrings AB, Mässfastigheter i Stockholm AB samt intressebolaget Stockholm Exergi AB har inget att erinra varför bolagen valt att inte svara på remissen. Nedan följer koncernledningens samlade bedömning samt

en sammanfattande redovisning av dotterbolagens remissvar.
Dotterbolaget SBRs synpunkter återges i sin helhet.

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen tillstyrker förslag till reviderad näringslivspolicy inklusive etableringsstrategi för Stockholms stad. Bolagets samlade bedömning är att koncernens bolag kommer att ha nytta och god vägledning av nämnda dokument.

Då SBR har en särskild roll i näringslivsarbetet för Stockholms stad har koncernledningen valt att bifoga bolagets synpunkter i sin helhet. Koncernledningen vill med detta poängtera att SBRs medskick är av vikt för det framtida näringslivsarbetet, men gör för egen del ingen värdering i enskilda sakfrågor i dotterbolagets remissvar. Detta då SBRs remissvar inte har specifik eller avgörande påverkan på bolagskoncernens verksamheter.

Därutöver önskar koncernledningen att bolagsspecifika inspel från Stockholm Vatten och Avfall och Stockholms Hamn omhändertas i policyn.

Underremisser

Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Bolaget tillstyrker förslaget till Stockholms stads näringslivspolicy inklusive etableringsstrategi. Bolaget ser positivt på stadens ambition att stärka näringslivet och skapa attraktiva miljöer för etableringar i hela Stockholm. Bolaget vill särskilt betona vikten av kommunala etableringar i centrum, ett tydligt fokus på riktlinjen för lokalupplåtelse – demokrativillkor samt ett systematiskt arbete mot välfärdsbrott genom noggranna bakgrundskontroller av aktörer.

Familjebostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Bolaget vill framhålla ambitionen att förenkla myndighetsutövningen med tillståndshantering och erbjuda en sammanhållen service. Ett förstärkt stöd till befintliga och potentiella näringsidkare, ofta mindre företag och enmansföretag, gynnas av förenklade processer och tydlighet angående var stöd finns att få.

Stockholmsshems remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Bolaget anser att den reviderade näringslivspolicyn och den nya etableringsstrategin skapar god förståelse för vilka faktorer som är avgörande för ett starkt näringsliv och företagsklimat i Stockholm.

Bostadsförmedlingens remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Bolaget ser positivt på förslaget till reviderad näringslivspolicy och etableringsstrategi. Policyn tydliggör vikten av ett långsiktigt och stabilt företagsklimat som stärker sysselsättning, skatteintäkter och stadens välfärd.

SISABs remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Bolaget har i sitt remissvar beskrivit dess arbete, vilket ligger i linje med de sju ramvillkoren i Näringslivspolicyn. Bolaget lämnar i övrigt inte några synpunkter i ärendet.

Stockholm Vatten och Avfalls remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Bolaget ställer sig positiv till Näringslivspolicyn inkluderande etableringsstrategi och ser att dessa kommer att främja och underlätta arbetet för bolaget. För att nå önskad målbild ser bolaget det som positivt att aktiviteter för att höja kunskapsnivån och öka samarbetet mellan stadens olika verksamheter samordnas centralt.

Bolaget ser vidare att tillägg skulle behöva göras under det 4:e ramvillkoret i Näringslivspolicyn och lämnar följande förslag till ändring och tillägg. Bolaget ser mycket positivt på att välfungerande infrastruktur lyfts upp som ett av sju ramvillkor för ett gott företagsklimat. Bolaget vill dock att vikten av infrastrukturens robusthet och resiliens betonas ytterligare. En välfungerande, kapacitetsstark och robust infrastruktur är en förutsättning för utveckling av näringsliv och hållbar tillväxt. Bolaget skulle därför vilja lägga till ordet ”robust” i meningen ”Stockholm har god internationell tillgänglighet, kapacitetsstark, robust och hållbar infrastruktur och framkomligheten i staden matchar företagens behov.” (Näringslivspolicy s.14)

Dessutom vill bolaget lägga till en punkt under ”För att nå målbilden behöver staden:”

- Säkerställa att stadens infrastruktur, såsom energiförsörjning, IT, dricksvattenförsörjning, avloppshantering och avfallshantering, fortsatt har utrymme att underhållas, förnyas och utvecklas. (Näringslivspolicy s.14)

Stockholms Hamns remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Bolaget välkomnar den reviderade näringslivspolicyn samt den nya etableringsstrategin och delar stadens ambition att skapa långsiktiga och stabila förutsättningar för företagande och tillväxt. Bolaget ser särskilt positivt på att policyn betonar vikten av god infrastruktur, internationell tillgänglighet och hållbar stadsutveckling, där hamn och sjöfart är en avgörande del.

Bolaget tillstyrker förslaget till reviderad näringslivspolicy och etableringsstrategi och vill särskilt understryka betydelsen av:

- att sjöfarten lyfts fram som en central del av ramvillkoret god infrastruktur, framkomlighet och internationell tillgänglighet,
- att etableringsstrategins prioriteringar inkluderar satsningar på sjöfartens klimatomställning,
- att hamnens roll för försörjning, handel och besöksnäring ges en tydligare plats i stadens långsiktiga näringslivsarbete.

Stokabs remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Bolaget välkomnar förslaget till reviderad näringslivspolicy för staden. Bolaget anser att det är positivt att policyn formulerar ramvillkor för näringslivsutvecklingen som staden har rådighet över och att det till respektive ramvillkor knyts målbilder med aktiviteter för måluppfyllelse. Beträffande förslaget till etableringsstrategi har bolaget inga specifika synpunkter. Bolagets svartfibernät är väl utbyggt inom hela Stockholms stad och praktiskt taget samtliga kommersiella fastigheter i staden är fiberanslutna. Bolaget samverkar också med exploateringsnämnden för att förlägga ny fiber i stadens exploateringsområden. Stokab bedömer inte att etableringsstrategin har någon direkt inverkan på bolagets fiberförläggningar.

Stockholm Parkerings remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Bolaget bedömer att policyn och strategin tydligt stärker stadens samlade arbete för ett gott företagsklimat, hållbar tillväxt och effektiv etablering. Bolagets verksamhet ligger redan nära flera av de prioriterade ramvillkoren och strategiska målsättningarna.

Kulturhuset Stadsteaterns remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Bolaget ställer sig bakom policyn.

SGA Fastigheters remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Bolaget har i sak inte något att anmärka på i policyn eller strategin utöver att bolagets roll tydliggörs.

S:t Erik Markutvecklings remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Bolaget ser positivt på den uppdaterade näringslivspolicyn och etableringsstrategin. Näringslivet utgör huvuddelen av bolagets kundbas och är en grundläggande förutsättning för bolagets verksamhet.

Stockholm Business Regions remissvar har följande lydelse:
Generella synpunkter

Stockholm Business Region ställer sig generellt positiva till näringslivspolicyn och tillhörande etableringsstrategi. Den reviderade näringslivspolicyn visar på den bredd av frågor som påverkar möjligheterna och förutsättningarna för att starta, driva, utveckla och etablera företag i Stockholm.

Bolaget ser att de sju föreslagna *ramvillkoren* är bra, även om ordet med fördel skulle kunna bytas ut till *grundförutsättningar*, för att öka förståelsen av vad dessa står för. Bolaget bedömer att den reviderade näringslivspolicyn har goda förutsättningar att bidra till större insikt och förståelse internt i stadens organisation. Inte minst över vilka grundförutsättningar som näringslivet möter, stadens rådighet och roll, samt vår gemensamma möjlighet att skapa ett gynnsamt företagsklimat.

Bolaget är positiva till att policyn klargör att näringslivsarbetet ska utgå ifrån företagets behov. Hur behoven systematiskt ska identifieras och tas in i organisationen är en nyckelfråga i kommande arbete. Bolaget ser att det skulle kunna finnas en större tydlighet kring roller, ansvar och mål i policyn, men att detta kan komma att klargöras i kommande arbete med policyns operationaliserande.

Alla kontakter mellan stadens tjänstepersoner och företag bidrar till att forma bilden av Stockholms företagsklimat. Bolaget ser därför positivt på att policyn tydligt lyfter fram allas ansvar för att stadens åtagande om god företagsservice kan fullgöras. En utvecklad företagsservice är inte enbart positivt för företagen utan också till nytta för staden och enskilda medarbetare. Bättre information och tydlighet kan till exempel leda till snabbare handläggning, fler kompletta ärenden, färre överklaganden och välgrundade beslut.

Genomgående kan stadsdelsnämndernas roll i det företagsfrämjande arbetet genom till exempel dialog för att fånga upp lokala behov tydliggöras. Företagens behov är nära kopplat till platsens attraktivitet. Dess verksamhet skapar liv och rörelse, serviceutbud och upplevelser som i sin tur skapar trygghet och trivsel. Genom kontinuerlig lokal dialog kan SDN/SDF fånga upp just lokala behov kopplade till exempelvis trygghet och närmiljö och därmed bidra till utvecklingen av levande och attraktiva stadsdelar.

Specifika synpunkter och förslag till förändringar - Näringslivspolicyn

Tidigare näringslivspolicyn hade den konkreta målsättningen "Sveriges bästa företagsklimat 2025". Bolaget ser att denna formulering ger en målsättning som är syftesdrivande och därmed ger en motivation till varför stadens bolag och förvaltningar ska

bidra i arbetet. Nuvarande formulering i förslaget ”Det övergripande och långsiktiga målet för stadens näringslivsarbete är att Stockholm ska vara en stad med hållbar tillväxt” saknar samma tyngd och effekt. Bolaget ser att en ansats till syftesdriven målsättning finns i det tjänsteutlåtande som bilagts remissen: ”Stadens näringslivsarbete ska vara ett strategiskt verktyg för att Stockholms stad ska ha ett långsiktigt stabilt och starkt företagsklimat, vara en attraktiv plats för företag och att den tillväxtkraft som finns i staden ska tas tillvara och förstärkas”.

Under rubriken ”Målet för stadens näringslivsarbete” finns en formulering om att *företagen ska uppleva att Stockholm har ett företagsklimat som främjar olika former av näringslivsverksamhet*. Bolaget ser att denna formulering skulle kunna ersättas eller kompletteras med tydliga exempel på vad som kännetecknar ett gott företagsklimat i syfte att ge en mer styrande och målinriktad tyngd.

De sju ramvillkoren kan upplevas som fragmenterade och bolaget ser att det är viktigt med en illustration som visar sambanden mellan ramvillkoren och en sammanfattning med kärnbudskap inför att policyn ska förankras och spridas internt.

Under *effektiv myndighetsutövning och god företagsservice* ligger fokus främst på myndighetsutövande delar av staden. Bolaget ser att övriga kan omnämnas, inte minst stadsdelsnämnderna i uppdrag att lotsa i det vardagliga mötet med lokalt näringsliv.

Stycket i näringslivspolicyn avseende etableringsprioriteringar stämmer inte fullt överens med motsvarande stycke i etableringsstrategin och det skulle vara positivt om texter speglas. De fyra prioriteringarna (Tech och startups, Life science, grön och hållbar omställning, besöksnäring) omnämns som branscher, vilket inte alla är. Startups beskriver snarare en fas i ett skalbart företags resa (oftast någon koppling till tech). Tech är idag en röd tråd genom många branscher och besöksnäring är inte en bransch, utan 11 branscher som har försäljning till besökare. Grön och hållbar omställning är heller ingen bransch. Även Life Science överlappar några branscher sett till SNI-koderna. Detsamma gäller texten under ramvillkor 3. Vidare tycker bolaget att det är positivt att det uttalat står att branschbredden ska värnas.

I Stockholm finns ett rikt och diversifierat näringsliv. Detta kan tydligare lyftas i inledningen som en anledning till Stockholms attraktionskraft. Därtill lyfts genomgående tillväxt och vikten av den. Bolaget föreslår en genomgående ändring till *hållbar tillväxt*.

Det finns idag en matchningsproblematik på arbetsmarknaden. För att tydliggöra att näringslivets behov av kompetens ska samspela med medborgares behov av arbete föreslår bolaget en ändring av ramvillkor nummer 5 till *Tillgång till efterfrågad kompetens*.

I målbilden attraktiv stadsmiljö går det att tolka det som att alla företag efterfrågar en viss typ av stadskvalitéer. Här får gärna vikten av verksamhetsområden lyftas fram för de företag som behöver annan närmiljö och inte kan verka bostadsnära. Under samma ramvillkor omnämns att staden ska skapa god tillgång till lokaler. Gäller detta lokaler i eget bestånd? Annars är det mer rättvisande att *främja tillgången* till lokaler snarare än att skapa dem då stadens rådighet inte rör kommersiella fastigheter.

I ramvillkoret *God livskvalitet* saknar bolaget skrivningar som omhändertar hur Stockholms internationella position och förutsättningar för god livskvalitet tillgodoses av Stockholm som evenemangshuvudstad och evenemangens betydelse för en god livskvalitet för stockholmarna. Likaså ser bolaget att företagens betydelse för att bidra och själva skapa god livskvalitet saknas i stycket.

Bolaget ser att näringslivsperspektivet bör stärkas under målbilden för ramvillkoret attraktiv stadsmiljö. För att nå målbilden behöver staden till exempel god framkomlighet för godstransporter.

Specifika synpunkter och förslag till förändringar - etableringsstrategin

Bolaget ser att föreslagen Etableringsstrategi fungerar bra som ramverk inför en konkretisering av var, hur och vem som gör vad i etableringsarbetet.

Bolaget är positiva till att det i etableringsstrategin tydligt framgår att den fastställer prioriteringar som vägleder arbetet i företagsetableringar, investeringar och omlokaliseringar och planering av stadens markanvändning. Denna del kan med fördel fetmarkeras. Detsamma gäller stycket om det positiva sambandet mellan branschbredd och olika ekonomiska utfall.

Bolaget ser att stycket som rör de tre inriktningar för det etableringsfrämjande arbetet som identifierats för att möta stadens möjligheter och utmaningar kan utvecklas för att ge än mer styrande formuleringar då de tre prioriteringarna är generellt hållna. Än mer styrande formuleringar skulle ge möjlighet att fokusera insatser för att nå större genomslag.

Likaså ser bolaget att stycket som rör de fyra utpekade sektorerna kan tjäna på att kompletteras med en förklaring om varför just de fyra områdena är utpekade. Detta skulle öka förståelsen om valen och även koppla arbetet som sker inom, för staden viktiga samarbetet inom Stockholm Business Alliance. Bolaget kan i detta arbete bidra med förslag till formuleringar som ger bakgrund och förankring.

Bolaget ser att det kan finnas ett behov av att se över hur formuleringarna som rör City, Kista och Hagastaden ska förhålla sig till övriga delar av staden. Nuvarande skrivning utelämnar hur etableringar i övriga delar ska förhålla sig till de utpekade områdena.

Under rubriken Etableringar som främjar en trygg, sammanhållen och attraktiv storstad ser Bolaget att det bör nämnas och omfamnas skrivningar som rör evenemangsetableringar då dessa så starkt bidrar till Stockholms attraktivitet och internationella position.

Bolaget föreslår att ”företagsområden” ändras till utpekade verksamhetsområden.

Bolaget ser även att Etableringsstrategin hade blivit mer lättläst med en inledande sammanfattning som kortfattat förklarar syfte, mål och prioriteringar.

Anette Scheibe Lorentzi
Vice VD

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anette Scheibe Lorentzi, Vice VD	2025-10-08